

VÝROČNÍ KONFERENCE MEZINÁRODNÍHO VÝBORU ICOM – ICDAD Graz (Rakousko) , Lublaň (Slovinsko)

Ve dnech 14.–20. října 2014 jsem uskutečnila služební cestu na Výroční konferenci mezinárodního výboru **ICOM – ICDAD (Mezinárodní výbor pro umělecká řemesla a design)**.

Název letošní konference byl: "**Collectors and Collections: their role in decorative arts and design museums**" (**Sběratelé a sbírky, jejich role v muzeích užitého umění a designu**). Konference se konala na půdě muzea Schell Collection

Ze 42 účastníků bylo 23 kurátorů z devíti zemí, ostatní byli studenti z University ze slovinského Mariboru.¹

Hostitelskou organizací bylo soukromé a díky atmosféře a vlastně i založení takřka rodinné muzeum Schell Collection. Jeho majitel Hanns Schell měl tu čest zahájit konferenci, s krásnou metaforou o muzejní práci přišel Otto Hochreiter z muzea v Grazu (Grazmuzeum) a člen předsednictva rakouského ICOMu. Citoval velmi aktuální myšlenku z pera francouzského básníka Paula Valéryho: Zda je muzeum tichá hrobka nebo hovořící pokladnice. Úkolem muzejníka je pak změnit první v druhé.

Následující příspěvek uvedu poněkud rozvláčněji, protože je věnován hostitelské organizaci a také velmi úzce souvisí s mou specializací.

Sbírka zámků i jejich příslušenství, dveřního kování, nábytku s bezpečnostní funkcí a také sbírka předmětů z litiny (kříže, šperky, kamna, reliéfy, busty, sochy atd.) je ve vlastnictví rodinné firmy Hannse Schella, která se specializovala na bezpečnostní techniku.

Sbírka je prezentovaná v nenápadné moderní budově, v jejímž přízemí se nachází samoobsluha. Skromný vnější vzhled velmi brzy nahradí velmi dobrý dojem ze sbírky uspořádané spíše studijním způsobem, ale zároveň natolik poutavě, aby mohla zaujmout i návštěvníky z řad laické veřejnosti.

Sbírka je rozdělena do tří pater, první je věnováno zámkům a kování z Evropy, druhé patro patří sbírce litiny a třetí se opět vrací k problematice zámků a kování, ovšem tentokrát z celého světa. Toto patro je věnováno také dveřím a celé jeho řešení je již spíše muzejní. Tato sbírka patří k předním rakouským soukromým muzeím, důležitým přínosem je nejen muzejní činnost, ale také intervence na poli „státní muzejní politiky“ mohu-li to tak nazvat, neboť se díky ní prosadil tzv. „lex Schell“, který umožňuje za určitých podmínek možnost čerpání státního příspěvku i pro soukromá muzea. Této problematice se věnovala ředitelka muzea Schell Collection Martina Pall ve své přednášce. (*Collectors and Collections: Their role in decorative arts and design museum*). <http://schell-collection.com/?lang=ge>.

¹ Uvádím kratičký profil přednášek a zpravidla na konci v závorce uvádím kurzívou anglický název

Prezidentka ICDADu a ředitelka Umělecko průmyslového muzea v Praze Helena Königsmarková věnovala zajímavou přenášku sběratelství v českých zemích, zejména poslední třetině 19. století, ale i současným akvizicím ze soukromých sbírek. Dále se věnovala problematice vyvlastňování a posléze restitucí sbírek po změnách režimů v Československu během 2. poloviny 20. století. Tato problematika byla zajímavá zejména pro kolegy ze zemí, které neprošly obdobím komunismu. (*Private collections and the Museum of Decorative Arts in Prague (UPM) as a mirror of political changes in 20th century*).

Ohlas vzbudil příspěvek Martiny Lehmannové z Muzea hlavního města Prahy, věnovaný takřka detektivní práci, která provází stříbrný poklad ukrytý pražským stříbrníkem Václavem Adamcem v Praze na Smíchově po změně režimu v Československu v roce 1955. Poklad byl objeven v 2008. (*Silver Treasure from Prague*).

Nádechem života a filosofie dálného východu zapůsobila přednáška Melissy Rinne z Národního muzea v japonském Kjótu zabývající se japonským košíkářstvím a jeho sběratelstvím. (*The Role of Collectors in Establishing Museum Collections of Japanese Bamboo Basketry*).

S jugoslávským a potažmo slovinským designem elektronických předmětů, zejména s designem firmy ISKRA a osobností Marko Turka seznámila publikum Špela Šubic, Museum architektury a designu v Lublani. (*Design pieces in audio electronic collections*). Metodickou stránkou muzejnictví, zejména palčivým problémem co do muzejních sbírek přijmou a co ne, případně za jakých podmínek, se na příkladu doplňků a obuvi od francouzského návrháře Rogera Viviera zabývala Rosita Nenno z německého Ledermusea (Muzeum kůže) Offebach. (*Happy finds and unsolicited gifts - how to deal with Grandma's handbag*).

Rainald Franz se zabýval novou instalací studijních expozic vídeňského MAKu (Österreichisches Museum für angewandte Kunst). Kromě centrální části, která je věnována designu Josefa Hofmanna je studijní expozice rozdělena na oddělení podle několika základních lidských činností a systemizována podle to, co k té oné činnosti patří. (*Redesign of the MAK Study Collection: the New MAK Design Lab*).

Srovnáním starých fotografií z konce 19. století, zejména ze světových výstav v Paříži a kreslených návrhů přiblížila Tiffanyho dílo AnnaMaria Sandecki - Archiv Tiffany & Co, New

York, USA . (Tiffany & Co. Archives - Acquisition Highlights, Upcoming Loans and New Projects).

S osobností vášnivého sběratele předmětů vážící se k ruskému divadlu Alexeje Alexandroviče Bakhrušina a počátky Bakhrušinova státního centrálního muzea divadla v Moskvě publikum seznámila Mariya Lipatova – kurátorka sbírky sovětského a současného divadla v Bakhrušinově muzeu divadla v Moskvě. (*History of world theatre museum Bakhrushin Theatre museum Moscow*).

Součástí konference byly také exkurze do muzejí a galerií v Grazu.

První odpoledne bylo věnováno hostitelské instituci Schell Collection o níž jsem hovořila výše.

Večer patřil návštěvě části Universalmuseum Joanneum (Museum in Palais)

<http://www.museum-joanneum.at/museum-im-palais/palais-herberstein>.

Tento městský palác patřil v 17. století rodinám Eggenberků a Herbersteinů .

Od roku 2011 zde sídlí kulturněhistorická sbírka Muzea Joanneum. Komentovaná prohlídka byla zakončena v konzervátorské dílně a zatím vznikající studijní expozici v prostoru původních stájí. Ve studijní sbírce bylo pro mě velmi zajímavé uspořádání kovaných náhrobních křížů a také prezentace zámků a kování v typových vývojových řadách.

Druhé odpoledne bylo věnováno zámku Eggenberg dochovaném ve stavu ze 17. století, zejména byly zajímavé výzdoby stropů a posléze stěn, které však byly v 18. století změněny v rokokovém stylu. Reprezentativní sídlo si vystavěli Eggenbergové v nejslavnějším období,

kdy byli v císařových službách, bohužel rod poměrně záhy vymřel a sídlo bylo příliš nákladné pro kohokoli jiného z okolí Grazu. Zámek byl uzavřen a nepoužíval se, ale právě díky tomu se dochoval jeho ráz dodnes.

Část vyhrazeného času byla věnována nejen prohlídce dochovaných interiérů ve 2. patře zámku, ale také galerii starého umění (Alte Galerie), umístěné o patro níže.

<http://www.museum-joanneum.at/alte-galerie>.

Pozdní odpoledne téhož dne bylo věnováno moderní budově Kunsthaus Graz. Název „Friendly Alien“ pochází autorů Petera Cooka a Colina Fourniera.

Tato budova, již se také říká „modrá bublina“, což hovoří o jejím tvaru vznikla v roce 2003, kdy byl Graz evropským hlavním městem kultury. Je velmi dobrou ukázkou komunikace kvalitní moderní architektury a historické zástavby. Nabízí velmi specifický výstavní prostor, stavěný již plně pro multimediální prezentace. Velmi netradiční je i prostor se šikmými zdmi, velkou rampou a průhledem na něž se lze položit, zde se konají dětské edukační programy. Kunsthaus Graz poskytuje výstavní prostor zdarma pro mladé výtvarníky.

<http://www.museum-joanneum.at/kunsthau-graz>

Postkonference – Ljublaň:

Postkonference (exkurze) se konala v Lublani, hlavním městě Slovinska, spojeném s vyjímečnou secesní architekturou a také jménem architekta Josipa Plečnika. Prohlídka města byla věnována stavbám a interiérům, jednalo se skutečně o jakýsi secesní a „plečnikovský seminář“. Mezi nejzajímavější stavy patřil kostel sv. Michala v Barje u Lublaně a hřbitov Plečnikove Žale. Ze secesních staveb velmi zaujala živá barevnost fasády to byla Zadružne gospodarske banke od Ivana Vurnika.

Exkurze také proběhla ve Slovinském národním muzeu – Metelkova. V nové moderní budově jsou shromážděny sbírky užitého umění. Zde jsem v oddělení devocionálií našla sbírku drobných devočních předmětů jako medailky a křížky, která se zdá být výborným srovnávacím materiálem pro lepší poznání a uspořádání téhož materiálu v muzeu Hlavního města Prahy. Kromě expozic jsme také navštívili také depozitáře.

http://www.nms.si/index.php?option=com_content&view=article&id=346&Itemid=58&lang=sl.

V sousedství v budově Slovinského národopisného muzea jsem si prohlédla výstavu věnovanou dveřím jako fenoménu. Tato výstava „Doors. Spatial and Symbolic Passageways of life“. (Dveře. Prostorové a symbolické přechody života) k 90. výročí Slovinského národopisného muzea je ukázkou, jak zajímavě prezentovat obyčejný, avšak velmi důležitý předmět každodenního života v jeho praktických využitích i symbolických významech. Je zde věnována i pozornost doplňkům, jako jsou zámky a kování. Inspirace touto výstavou bude jistě využita při prezentaci předmětů z depozitáře stavebních prvků Muzea hlavního města Prahy.

<http://www.eto-muzej.si/en/razstave-sem/doors-spatial-and-symbolic-passageways-of-life>.

Zde je také třeba poděkovat kolegyni ze Slovinského národního muzea , Maje Lozar Štamcar za pečlivou přípravu programu a obětavou službu průvodce.

Více podrobností o jednotlivých přispěvcích a navštívených lokalitách je možné nalézt na www.icom-icdad.com.

Jana Bělová